

עין משפט
נר מצוה

צה:

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

מסורת הש"ס

12 א מ"י פ"י מהל' ק"פ
הלה טו:
1 ב מ"י פ"ד מהל' סוטה
מקדש סוטה י' ופ"ו
מהל' ק"פ הל' ט'
12 ב מ"י פ"ד מהל' סוטה
מקדש הל' י' ג:

רבינו הגאון

דברב אל תאכלו ממנו נא
דמי ליה. כפרתיה קא
המעט לא שחט על חמץ.
בכללו אמרין איפוך
נא. ושנין מצוה דגופיה
דף. הראשון טעם הלל
באשיתו. דבתיב השיר
ידיה לבס כליל התקדש
נא. כלומר אין טעון הלל
לא כלילי חג. ופסח
זו איש נאכל כלילה
וקדש לחג. זה היה טעמו
לל (באשיתו) [בשיתון]
אלוין הפסח הראשון
השני על מצות וטורח.
דוחין את השבת. ריינין
ינה שבת אין אבל ויטעו
קדושתו. זה היה טעמו
ר' יהודה. דמתיב דוחה
זבת ואינו דוחה טומאה.
כמי טומאה דחיתו מן
ראשון יחודו בשני ויטעו
טומאה. ר' יהודה אומר
אף דוחה טומאה.
נא טעמא. הורה חזקה
לילי לעשותו כטורה לא
יבא ויעשו טומאה. דמי
פסח ראשון ושני דוחין
את השבת ואת הטומאה
אמרינן. ליה. ואמרינן
שעלמי פסח שני דוחה
את הטומאה כר' יהודה.
לא טעון ליה כסא.
ר' יהודה. והנטי ר'
יהודה אומר מנין לפסח
זו שאין טעון ליה כר'.
שנינו תרי תנאים ואליבא
דבי הוריה. חד תנא
ניי משה. טעון ליה
חד תנא נמי משמיה אין
טעון ליה.
תנא. הפסח שבא
טומאה לא יאכלו זבין
ובין נדות וילדות
אם אכלו פסח זכר.
ויקבעו לר' הורשע שאלו
פסח הבא בטומאה שאלו
ענין זבין וזבת נדות
וענין זבין וזבת נדות
ילדות. יכול יהו חייבין
גיל כל טהור יאכל
שיר והנפש אשר תאכל
שיר. נאכלין להורין
ויבין עליו משום טומאה
כו'. בני בר יוסף דחקו
ומא מתיב ונכנסו להיכל
פסח הבא בטומאה
והו. מדאשתיי טומאה
זורה אשתיי נמי טומאה
יכל כו'. ופשיט רבא
לוישא קמא ולא אשתיי
כלישנא כתרא משמע
אשתיי. בני בר יוסף
דחקו טמאי מתים ונעו
אימורי פסח והן חלבי
פסח (הבא) בטומאה מהו.

פסח שני אין טעון ליה. תימה לרשב"א אמאי אלטרין הא
לא מרינין ממכל מקח הפסח מצוה שאינה על גופו:
טעון ליה. פי' יוס' א' וילך יוס' שני וקשה דלולב וערבה (סוטה
דף טו.) משמע דטעון ליה
ימי ההג טעוין קרבן שיר וכרעה
וליה מצוה צרכה לזו זמן לא צרכה
המוין ותפלה ה"ג מסתברא דאי
ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא משמע
דקרבן וליה נחיה ליה שיהיו כל
צבעה י"ל דהוה מצי למימר ולטעמין
לינה כל ז' מי איכא וכמו שמסיק
אזמן דאי לא בריך יומא קמא זמן
יבך שאר ימים ה"ג פירש גבי
לינה אם לא לן יוס' ראשון ילין שאר
ימים ולעולם אין טעון ליה רק יוס'
א' ובפ' דם טעמא ונחיש דף טו: נמי
דקאמר ר' טרפון ואם גישל זו
נתחלת הרגל יבשל זו כל הרגל
ומפרש בגמרא אמר רבי יחזקאל דאמר
קרא ופנית בנדר עשאן הכתוב
טלין נקר א' היינו דלגנדי כולן זה
זה כמו נקר א' שאם לא לן אחמול
לין היום והער ופנית בנדר וע"כ
קן הוא דאי לינה כל ז' אם כן מאי
קאמר שמיני רגל פסח עלמנו לגבי
לינה הלא כל שאר ימים שלפניו
נמי טעוין לינה אלא ודאי יוס'
ראשון ושמיני טעוין לינה ולא יומר
וכן משמע בסיפרי בפרשת כל הנכור
והלכת להלך מלמד שטעוין לינה
פי' כל ג' רגלים מלמד לרבות עופות
ומנחת יין ולכונה ועלם מ"ל ופנית
בנדר כל פנות שאחיה פניה לא
יאמר אלא מבקר וילך ר' יהודה
אמר יבול יאה נפסח קטן טעון
לינה מ"ל ועשית פסח כו' ומכמיס
אומרים הרי הם כעשים ולכונה
שטעוין לינה משמע שאיני טעון
לינה אלא אומין לינה בלנד שאר
הבאת קרבנו ומרבי ליה כמו לינה
דרגלים אלמא יוס' אחד הוא ומו
לא וא"ת הדיכא ממעט פסח [קטן]
מלינה ומי גרע ממיכיל קרבני בימות
וענין זבין וזבת נדות
דפסחומין דראשון הוא לא בני לינה
אפילו יוס' אחד וא"ת דתמן (סוטה
דף טו.) ההל והשמחה שמונה א"כ
ע"כ יבטורך לינה כל ז' משום שלמי
שמחה דדוקא צבעת צבעת צבעת
דברים (לעיל דף טו.) משמחו בנקות
נקיה ויין יסן וי"ל ישמח באומין
שנקטרו אחמול או בשלמי מצויה:
כל היבא דקרינא ביה א"ל מוחין
לבתנה כו'. וא"ת כיון דלזין חילוק
זין היכל לעורה למאי הלכמא איכתיב
מן המחנה דמשמע מקלמא מחנה וי"ל
דעשה מיהא איכא דהיכל טפי מצעורה
דלא אישתיי מהקשא אלא כרת:
למעוטי

מאי קא מרבה יאל תאכלו ממנו נא בפרטיה
מאי קא ממעטי ילא שחט על חמץ דם
זבחי איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף: הראשון
טעון הלל באכילתו וכו': מנא הני מילי א"ר
יוחנן משום ר' שמעון בן יהוודקא אמר קרא
416 השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה
המקודש לחג טעון הלל לילה שאין מקודש
לחג אין טעון הלל: זה היה טעמוין הלל
בעשייתו כו': מ"ט איבעית אימא לילה קא
ממעט יוס' לא קא ממעט ואיבעית אימא
י"אפשר ישראל שוחטין את פסחיהו ונוטלין
את לולביהו ואין אומרים הלל: נאכלין צלי
וכו': שבת אין טומאה לא מתני' ולא כרבי
יהודה ודתינא ידוחה את השבת ואין דוחה
את הטומאה ר' יהודה אומר אף דוחה את
הטומאה מ"ט דת"ק מפני טומאה דחיתו
יחזור ויעשה בטומאה ורבי יהודה התורה
חזרה עליו לעשותו במורה לא זכה יעשה
בטומאה ת"ר פסח ראשון דוחה את השבת
פסח שני דוחה את השבת פסח ראשון דוחה
את הטומאה פסח שני דוחה את הטומאה
פסח ראשון טעון לינה פסח שני טעון לינה
ידוחה את הטומאה כמאן כו' יהודה ורבי
יהודה טעון לינה והא יתניא ר' יהודה אומר
מניין לפסח שני שאין טעון לינה שנאמר
יפנית בבקר והלכת לאהלך וכתיב ששת
ימים תאכל מצות הנאכל לשהה טעון לינה
שאין נאכל לשהה אין טעון לינה תרי תנאי
ואליבא דרבי יהודה: מתני' י"הפסח שבא
בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבת נדות
וילדות ועל אכלו פטורין מכרת ור' אליעזר
פוסק אף על ביאת מקדש: גמ' ת"ר זבין
וזבת נדות וילדות שאכלו בפסח שבא
בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר כ"ל
טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר
מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו
ונכרתה ינאכל לטהורים חייבים עליו משום
טמא ושאינו נאכל לטהורין אין טמאין חייבין
עליו משום טמא כו' רבי אליעזר אומר יכול
דחקו זבין ונכנסו לעורה בפסח הבא בטומאה
יכול יהו חייבין תלמוד לומר וישלחו מן
המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש
בזמן שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין
משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין
זבין ומצורעין משתלחין בעי רב יוסף דחקו
טמאי מתים ונכנסו להיכל בפסח הבא
בטומאה מהו מדאשתיי טומאה עורה
אישתיי נמי טומאת היכל או דילמא מאי
דאישתיי אישתיי לא אישתיי אמר רבא אמר קרא
וישלחו מן המחנה אפילו מקצת מחנה אמר רבא אמר
קרא וישלחו מן המחנה אל מוחין למחנה תשלחום כל היבא דקרינא
ביה אל מוחין למחנה תשלחום קרינא ביה וישלחו מן המחנה
בעי רב יוסף דחקו טמאי מתים ואכלו אימורי פסח הבא בטומאה
מהו

מאי קא מרבי אל תאכלו ממנו נא. דמיכ צפקה שני: לא פסחט
על חמץ. דמותר לשחטו על חמץ כדמין [פ"ה] מנה וחמץ עמו צבית
אע"ג דכבר מייעט ליה מהצבתה שאור ומנל יהיה הוא אמינא הני
מילי שלא צבעת שחטתה אכל צבעת שחטתה לא להכי אלטרין
למעוטי מלא שחטת: השיר יהיה
לכם. ציוס שגבולו מן הגלות:
כליל הפסדס חג. כמו שאחם נוהגים
לשורר כליל התקדש חג ואין לך
לייל חג להטעין שירה חוק מלילי
פסחים על אכילתו: לינה המקודש
לחג. כגון פסח ראשון: שאין מקודש
לחג. כגון ליל אכילת פסח שני
שאינו י"ט: לינה. דפסח שני מייעט
אכל יוס' שהוא זמן ששימו לא
מייעט והרי הוא כפסח ראשון טעוין
הלל צבעת שחטתו דלאמין כתמיד
נשחט (לפני דף טו.) ולקמן דף ק"ה.)
אמרין נביאים שנייהן תקנו להם
שיהו אומרים על כל פרק ופרק וכל
דבר מידוש: אפשר כו'. דכיון
דדבר מצוה הוא טעון הלל:
נוטלין אם לולביהו. אגררל נספא
דכרייתא היא הכי פסקי בתרא
(שם): עליה. דאיתרביי מכלליה
דמלות ומוריס: דוסה אם השבס.
דכמי כמי ציה צמועדו מ"ד
יקרבן ה' לא הקריב צמועודו צמי
(לעיל דף טו.) יחזור ויעשה בטומאה.
במיה. אלא מוטב דימה לגמרי: טעון
לינה. לילה הראשון ילין צירושלים
מיין וילך רשאי לדור חוק לחומה
במוך המחוס והיינו לאהלך להלא
שמוך לחומה ולא לנימו ממש דהא י"ט
הוא ועוד דקא צבי לאיתוי עולת
ראיה: שאלכא לנפש. שאלכא עליו
מלות ששה ימים ולישא דקרא נקט
וקרא דרעה אחא ללמד על ימות
הפסח שהן רשות באכילת מנה חוק
מליה הראשון בפרק בתרא (דף קו.)
טעון לינה. לילה אחד בתוך העיר:
מתני' לא יאכלו ממנו זבין.
דגבי טמא לנפש כמי צישל איש
נדחה ואין ציבור נדחין אכל גבי
זכה חף ציבור נדחין בפרק עליו
דברים (לפני דף טו.) ואם אכלו טעוין
מכרס. דלולב קדשים בטומאה
כדליף צברייתא בגמרא אכל מציתא
מקדש לא פטריהו רחמנא: ורבי
אליעזר פוסק. אף מכרת צביתא
מקדש וטעמא יליף בגמרא:
גמ' וישלחו מן המחנה כו'. ות"ק
לא דרש להכי דטולבו אלטרין
דאמרין צאלו דברים (שם) לחלקם
למחנותיהם: ונכנסו הפיכל. מקוס
שלא הותרו שם דלין שם צרכי פסח
(ס) ואלו כהנים אסורין ליכנס לשם אלא
לצורך משום דכמי צישל אל יבא בכל עת
זה שניכנס בטומאה יכול יתחייב על
צבית מקדש בטומאה: אפילו מקדש
מחנה. אע"פ שאין משתלחין זבין
מחנה שכינה שהרי מותרין בעורה
טמאי מתים צפקת הכא בטומאה
שמתלחין מיהא ממקתו מן ההיכל:
איכא דאמרי כו'. ורעא קולולא פשט
דאין חייבין על צבית מקדש דהיכל:
אל מחוק למחנה תשלחום. היינו היכל
דקסמין ליה אשר אינו שוכן בתוכו:
מיהו

- תורה אור השלם
1. אל תאכלו ממנו נא
ובשל מבשל במים כי
אם צלי אש ראשו על
כרציו ועל קרבו.
שמות יב ט
2. לא שחטת על חמץ
דב זבוי ולא ילין לבקר
זבח חג הפסח.
שמות יד כה
3. השיר יהיה לכם
כליל התקדש חג:
ושמחת לבב כדחוקך
בחייל לבוא בדרך אל
עזר ישראל.
ישעיהו כ טט
4. ובשלת ואכלת
במקום אשר יברך יי
אלהיך בו ופנית בבקר
והלכת לאהלך.
דברים טו ז
5. ששת ימים תאכל
מצות זבוח השביעי
עצרת ליי אלהיך לא
תעשה מלאכה:
דברים טו ח
6. ודבקר אשר יגע בכל
טמא לא יאכל באש
ישרה ודבקר כל טהור
יאכל בשר: ויקרא ז ט
7. ונדפס אשר תאכל
בשר מזבח השלמים
אשר ליי וטמאתו עליו
ונכרתה דפסח הרוח
מעניה: ויקרא ז כ
8. צו את בני ישראל
וישלחו מן המחנה כל
צרוע וכל זב וכל טמא
לנפש: במדבר יב ב
9. מזכר עד נקבה
תשלחו אל מחוץ
למחנה תשלחום ולא
יטמאו את מחנותם אשר
אני שכן בתוכם:
במדבר יג ג

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה לל דאיתרי
מחוק כל הדטרי: (ג) שם:
ד"ה ונכנסו וכו' לרש פסח
ואפילו הכנס:

מוסף רש"י

השיר. הלל (טורין)
1. המקודש. צבית
מלאכה (שם). מניין
לפסח שני. סאמור
למלאכה לשחטו כדס
השן שאין טעון לינה.
צירושלים (סוטה ח.)
2. ופנית בבקר. ופנית ליה
שש ימים וגי. פסח שני
אינו אסור בתוך אהל
שטעון מנה למחנה ואילו
מחן מיד (שם). הפסח
שבא בטומאה. וטעמא
רוך לצור כמות ופשי פשט
בטומאה ובכורות ז. ג.
לא יאכלו ממנו זבין
וזבת נדות וילדות.
אע"ג דלולב ליה טמא
מתים (שם) דבי דייקין
איש מנה ואין ציבור
נדחין. צביתא ליה הוא
דדייקין. נמי פשי כי יהו
ועומתא מה חזקה להם דכמי

וישלחו מן המחנה. עורה וכל קבל רבי. וי"ל דאפסח גרסי' לה כל היבא דקרינא אל מחוק למחנה שרין להוציאם לגמרי אף מן העורה קרינא
ציה מן המחנה היכל דלא קרינא ציה אל מחוק לא קרינא ציה וישלחו מקלמא מחנה: אימורי פסח. כגון כליות ויותרת הכבד:
טמא לא כמי אלא לנפש. ונדחה דייקין איש ולא צור (לעיל טו.) יכול דחקו כו' בפסח הבא בטומאה. כגון שוכן ציבור טמאים דלאמר איש נדחה לפסח שני ולא ציבור. ועומתא מה חזקה להם דכמי
פסח לנפש. אכל לא זכה לנפש. (מחנה צה.)